

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 504/2021 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om kostnaderna för arbetskraftsinvandringen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 504/2021 rd undertecknat av riksdagsledamot Jussi Wihonen/saf:

Hur ser regeringen på behovet av arbetskraft från områden utanför EU, inom vilka branscher är bristen på kunnig personal störst och vilken utbildningsnivå gäller behovet av experter och hur kommer man att ordna utbildningen i finska för dem,

vad är fel med den finländska utbildningen om man till exempel utexamineras från en yrkesskola utan kompetens eller yrkesskicklighet och hur tänker man lösa problemet och

vilka konsekvenser antas det ha för samhället när hundratusentals nya människor flyttar till landet på kort sikt och vilka är de beräknade kostnaderna för den arbetsrelaterade invandringen?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

När befolkningen i arbetsför ålder minskar och försörjningskvoten försämras kan man förvänta sig att arbetskraftsbristen ökar i hela EU/EES-området. I Finland beräknas befolkningen i arbetsför ålder minska med 150 000 personer före 2030. Regeringen strävar efter att minst fördubbla den arbetsrelaterade invandringen från den nuvarande nivån fram till 2030 så att den totala ökningen av antalet arbetsbaserade invandrare på minst 50 000 enligt färdplanen för hållbarhet förverkligas. Målet är att ökningen efter 2030 ska vara minst 10 000 på årsnivå.

I främjandet av arbetskraftsinvandringen prioriteras branscher som lider av brist på arbetskraft, såsom hälso- och socialsektorn samt speciale experter, studerande och forskare som är väsentliga för spetsbranscher och tillväxtbranscher inom forskning, utveckling och innovation.

Enligt arbets- och näringsministeriets yrkesbarometer råder det också brist på arbetskraft bland annat i fråga om kontors- och anstaltsstädare, svetsare och gasskärare, byggarbetare och restaurangarbetare. I en del yrken behövs högre högskoleexamen, i en del utbildning på andra stadiet eller på annat sätt förvärvat yrkeskompetens.

I andra än reglerade yrken bedömer arbetsgivarna behovet av språkkunskaper och nivån på dem när de fattar beslut om rekrytering.

Personer som flyttar på grund av sitt arbete kan utveckla sina språkkunskaper som frivilliga studier till exempel vid läroanstalter för fritt bildningsarbete. Dessutom kan arbetsgivarna erbjuda språkutbildning i samband med arbetet genom att köpa tjänster av privata tjänsteleverantörer eller till exempel genom att skaffa utbildningar i arbetsplatsfinska och arbetsplatssvenska där den offentliga sektorn ersätter en del av utbildningskostnaderna. Inom branscher där kunskaper i finska behövs, såsom vårdarbetet inom social- och hälsovårdsbranschen, är det möjligt att stöda internationella rekryteringar till exempel genom utbildning i avreseländer och språkutbildning som börjar redan utomlands. I färdplanen för utbildnings- och arbetsrelaterad invandring och i redogörelsen om behovet av att förnya integrationsfrämjandet föreslås att studiemöjligheterna i finska eller svenska för dem som flyttar på basis av arbete och studier görs mångsidigare. Dessutom behövs samhällets satsningar till exempel för att stödja makens och familjens integration, så att vi får experter att stanna kvar i Finland så länge som möjligt. Samhällets mottagande är också en central faktor för Finlands dragningskraft i den växande globala konkurrensen om kompetent arbetskraft.

Yrkesutbildningen i Finland är attraktiv och uppskattad både i Finland och ute i världen. Enligt undervisnings- och kulturministeriets och Skills Finland rf:s attitydundersökning om yrkesutbildningen som görs vartannat år och som publicerades sommaren 2021 anser de studerande att utbildningen förbereder väl för yrket och att förväntningarna på studierna i regel har uppfyllts. Enligt arbetsgivarna ger yrkesutbildningen goda grundläggande kunskaper och färdigheter för arbetslivet och yrket samt en grund för att lära sig mer i arbetet. Arbetsgivarna anser dock att det finns oroväckande skillnader i kunnandet hos dem som utexamineras, och en del av de utexaminerade kan ha brister även i de grundläggande färdigheterna. Även om det oftast är fråga om enskilda fall, har arbetslivets budskap hörts och utifrån det har man vidtagit åtgärder.

Undervisnings- och kulturministeriet inledde redan 2020 programmet Rätt att kunna för att utveckla kvaliteten och jämställdheten inom yrkesutbildningen. Syftet med programmet är att säkerställa att alla som studerar inom yrkesutbildningen får gedigen yrkeskompetens och goda grundläggande färdigheter för arbete, liv och livslångt lärande. Under åren 2020–2022 utvecklas yrkesutbildningen med sammanlagt över 270 miljoner euro. Dessutom ändrade regeringen i juni förordningen om yrkesutbildning så att studerandena i fortsättningen har en starkare rätt att få minst 12 timmar undervisning och handledning per kompetenspoäng. Timantalet kan vid behov vara flexibelt uppåt eller nedåt beroende på den studerandes inlärningsfärdigheter och personliga val.

Arbetslivet deltar också aktivt i säkerställandet av yrkesutbildningens kvalitet på såväl lokal som nationell nivå. En studerande inom yrkesutbildningen kan skaffa sig kompetens som utbildning som ordnas på arbetsplatsen antingen helt och hållet på basis av läroavtal eller utbildningsavtal eller kombinera dessa flexibelt under sina studier. Kunnande enligt yrkesexamensdelarna påvisas i yrkesprov som ges i praktiska arbetsuppgifter. Yrkesproven bedöms förutom av läraren även av en representant för arbetslivet. Arbetslivskommissionerna å sin sida deltar i säkerställandet av kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet på nationell nivå.

Arbetet är en mycket central dimension när man bedömer hur framgångsrik integrationen och vilka invandringens ekonomiska konsekvenser är. De som flyttar på grund av arbete har en färdig arbetsplats i Finland och sysselsättningsgraden förblir hög även på lång sikt. Arbetsrelaterad invandring stärker också ekonomin i mållandet på många sätt. Det förbättrar till exempel den ekonomiska försörjningskvoten, ökar företagets innovationsförmåga och tillväxtpotential, ökar

efterfrågan på finländska produkter och tjänster samt ökar statens och kommunernas skatteinkomster.

Arbetsrelaterad invandring ökar också kostnaderna, eftersom också efterfrågan på offentliga tjänster ökar i takt med att befolkningsmängden ökar. Kostnaderna för offentliga nyttigheter stiger dock inte i samma proportion som befolkningsmängden. Dessutom bör man beakta att kostnader som personen orsakar den offentliga ekonomin hänför sig i synnerhet till barndomen och ålderdomen. När det gäller arbetsrelaterade invandrare riktas inte kostnaderna under barndomen till Finland och kostnaderna under ålderdomen kommer endast från dem som stannar i Finland permanent. Den ökande efterfrågan på offentliga tjänster och strävan att förbättra dragningskraften och hållkraften för internationella arbetstagare och studeranden ökar dock behovet av att investera i tjänster på finska, svenska och engelska.

Arbetskraftsinvandringen främjas i det tväradministrativa åtgärdsprogrammet Talent Boost. Målet med åtgärdsprogrammet är att internationella experter stärker Finlands sysselsättningsgrad, högskolornas kvalitet, mångsidighet och internationalism, företagens och FUI-verksamhetens tillväxt, internationalisering och förnyelse samt att investeringar kommer till Finland. Denna regering har inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde anvisat cirka 11 miljoner euro till Talent Boost-verksamheten 2021. Detta inkluderar bland annat Business Finlands Talent Boost-verksamhet, Talent Explorer-finansieringsincitament för företag, utveckling av en internationell rekryteringsmodell, påskyndande av uppehållstillståndsprocesserna vid arbets- och näringsbyråerna, Talent Hub-verksamhet i kommunerna, åtgärder enligt programmet för mångfald i arbetslivet och för att bekämpa utnyttjande av utländsk arbetskraft. Undervisnings- och kulturministeriet riktar in en del av den strategiska finansiering som ingår i den statliga finansieringen av högskolorna på att främja den kompetensbaserade invandringen och högskolornas globala verksamhet samt på att stödja integreringen av internationella studerande och forskare i Finland och på den finländska arbetsmarknaden. Den andel av den strategiska finansieringen som riktas till dessa åtgärder uppgår till 40 miljoner euro + 6,5 miljoner euro/år åren 2021–2024. År 2021 har 12 miljoner euro allokerats till att undanröja anhopningen av Migrationsverkets ansökningar om uppehållstillstånd, utveckla automatiseringen, upprätthålla och utveckla UMA-systemet. Dessutom främjas arbetskraftsinvandringen med EU-finansiering (EU:s återhämtningspaket/RRF, ESF, Eruf).

Vid bedömningen av den arbetsrelaterade invandringens offentlig- och totalekonomiska konsekvenser anser en stor majoritet av ekonomerna att konsekvenserna är positiva eller mycket positiva.

Helsingfors 7.10.2021

Arbetsminister Tuula Haatainen